

# PÆDAGOGISK LÆREPLAN



LILLEBORG – DEN PRIVATE BØRNEHAVE  
VIG STATIONSVEJ 7, 4560 VIG, TLF. 59 31 55 71

## Indholdsfortegnelse

Det fælles pædagogiske grundlag .....	2
Barnesyn .....	3
Dannelse og børneperspektiv.....	3
Leg .....	4
Læring.....	4
Børnefællesskaber .....	5
Pædagogisk læringsmiljø .....	6
Forældresamarbejde .....	7
Børn i udsatte situationer.....	8
Sammenhænge (overgang til skolen).....	9
Sammenhæng mellem det pædagogiske grundlag og de seks læreplanstemaer.....	10
Læreplanstemaerne .....	11
Udgangspunktet for hvert læreplanstema .....	<b>Fejl! Bogmærke er ikke defineret.</b>
Læreplanstema nr. 1: Alsidig personlig udvikling.....	12
Læreplanstema nr. 2: Social udvikling.....	14
Læreplanstema nr. 3: Kommunikation og sprog .....	16
Læreplanstema nr. 4: Krop, sanser og bevægelse.....	18
Læreplanstema nr. 5: Natur, udeliv og science .....	20
Læreplanstema nr. 6: Kultur, æstetik og fællesskab .....	22
Evaluerings.....	24

# Det fælles pædagogiske grundlag

Lilleborgs fælles pædagogiske grundlag er drøftet i fællesskab på personalemøder, hvor alle faste medarbejdere har været til stede. Det fælles pædagogiske grundlag er således udfærdiget i samarbejde mellem ledelse, pædagoger og medhjælpere ansat i Lilleborg anno 2019. Herefter er det blevet læst igennem og godkendt af bestyrelsen.



## Barnesyn

I Lilleborg prioriterer vi *det gode børneliv*. Vi forsøger at skabe rammer, hvor der er tid, plads og ro til at være barn. Som personale er vi bevidste om at være nærværende og omsorgsfulde, da det skaber tryghed hos børnene. Når børnene er trygge, er de klar til at lære og udvikle sig, samt skabe relationer til andre børn.

I Lilleborg er vi stueopdelt. Tre stuer med ca. 18-20 børn på hver stue. Vi vægter vores stueopdeling højt, da vi vurderer at et fast tilhørsforhold, faste voksne og ensartede daglige rutiner, medvirker til tryghed hos børnene, grundet den genkendelighed det skaber.

Vi har ikke aldersopdelte stuer. I stedet har vi valgt, at vi på alle tre stuer har børn fra 2,5-6 år. Det er et bevidst valg, da vi har erfaring med, at børnegrupper med flere alderstrin er givende. Vi tror på, at de store børn lærer at tage hensyn til og hjælper de mindre, og de mindste ser op til og lærer af de større børn.

I Lilleborg forsøger vi at skabe rammer, der muliggør kreativitet og nysgerrighed hos børnene. Fysisk bestræber vi os på at skabe plads til børnenes leg og tilbyder fx flere rum at være i; "rum i rummet", men også rum hvor døren kan lukkes, så børnene kan få lov at opleve at være sig selv. Vi lægger vægt på, at børnene har nem adgang til kreativitet, hvilket betyder, at bl.a. papir, tusser og rørperler er frit tilgængeligt for børnene.

Vi tager udgangspunkt i et synspunkt, hvor vi tror på, at *alle børn godt kan*. Alle børn tilbydes således de samme muligheder, men i nogle tilfælde med forskellig tilgang.

Vi lægger vægt på faste traditioner og tydelig struktur i hverdagen. Af traditioner kan nævnes fastelavn, sommerfest, julefest, "Bamsefest", bedsteforældredag, årlig tur til Nekselø, storegruppe-afslutning og lignende. Vi bestræber os på at inddrage børnene i processerne omkring vores traditioner og i planlægningen af ugeplaner, fx hvad de kunne ønske sig at spise til en planlagt maddag eller hvor de gerne vil hen på tur næste tur-dag.

## Dannelse og børneperspektiv

Som tidligere beskrevet bestræber vi os på at inddrage børnene, i det omfang det lader sig gøre og giver mening. Vi spørger dem til råds, lytter til dem og iagttager dem i deres lege og relationer med hinanden, for at tilegne os viden omkring deres individ samt deres interesser og kompetencer. I forbindelse med ture, aktiviteter eller planlagte forløb, benytter vi os til tider af børneinterviews som evalueringsform, for netop at få øje på børnenes perspektiv.

Ved at være tilstede og iagttage børnenes indbyrdes lege, relationer og intentioner, giver os som pædagogisk personale mulighed for nemmere at guide og støtte børnene til fx at tale pænt, løse konflikter eller med at blive forstået korrekt. Det vi i Lilleborg forbinder med dannelse er, at man lærer at begå sig blandt andre, lærer sociale spilleregler, opfører sig hensynsfuldt og med respekt for andre. I Lilleborg øver vi os således i at vente på tur, tage hensyn, passe på hinanden, sidde pænt, tale høfligt, tage af bordet, rydde op efter sig selv og lignende.

## Leg

I Lilleborg anerkender vi legens betydning og forsøger at skabe de bedste rammer for leg; både ved indretning (vores fysiske rammer både inde som ude) og ved at give plads, tid og ro til leg.

Et bevidst valg vi har taget, er fx tidspunktet for vores 'samlinger' på stuerne. De afholdes lige inden frokost, da vi på det tidspunkt alligevel afbryder legene pga. oprydning og således undgår vi at afbryde børnene op til flere gange i løbet af formiddagen.

Det vægtes i Lilleborg at personalet har tid og plads til at være til stede i eller omkring børnenes leg. Når vi som pædagogisk personale er tæt på legene, giver det os bl.a. mulighed for at guide børnene i legene, sørge for at alle børn får en plads i legefællesskabet eller sørge for at give rum og plads til 'de gode lege', så de får lov at udvikle sig. Andre gange rammesætter vi legen for børnene, dette for at tilgodese børnenes relationer og sociale udvikling, eller for at understøtte et bestemt formål eller inspirere. Vi voksne leger både med børnene og som støttende iagttagere.

Vi har meget legetøj i Lilleborg og har indrettet vores stuer bevidst med masser af forskelligt legetøj. Vi sørger for at tilgodese børnenes interesser og lader børnene være med til at vælge, når der skal købes nyt legetøj. Om fredagen er det 'legetøjsdag'. Her får børnene lov til at tage deres eget legetøj med. Vi oplever, at 'legetøjsdag' bidrager med meget positivt: nye lege og legefællesskaber opstår, børnene bliver nysgerrige på hinanden og på hinandens legetøj foruden at børnene lærer at dele og låne.

Selvom vi er stueopdelt, giver vi plads til at besøge hinanden på stuerne, sådan at børnene får mulighed for at skabe relationer og lege på tværs af stuerne. Over middag er alle børn, der ikke sover, ude på legepladsen og lege. Hvis nogle børn fra forskellige stuer leger super godt, når det er tid til at gå ind og spise frugt, får de som regel lov til at fortsætte relationen/legen, ved at spise frugt sammen.

Efter frugttid skal legen i gang igen. I Lilleborg forsøger vi at overskueliggøre det for børnene ved at sørge for 'legeaftaler'. Det betyder, at børnene selv får lov at vælge hvilket legetøj/aktivitet, de ønsker at gå i gang med og evt. med hvem. Det foregår, mens alle børnene sidder ved bordet og spiser frugt, og alle børnene får på skift lov til at fortælle, hvad de ønsker. Det pædagogiske personales rolle er her at få alle børn med og undgå, at der opstår konflikter over, hvem der skal lege med hvem eller hvad.

Lilleborg benytter sig også af lokalsamfundet i forhold til leg, ved bl.a. at besøge de lokale legepladser i byen samt biblioteket. Vi tager også gerne toget til fx Højby, Asnæs, Holbæk og Nykøbing, hvor vi ligeledes besøger deres legepladser og biblioteker, som giver anledning til andre lege og aktiviteter. Vi benytter os også af byens svømmehal, hvor børnene, fra de er ca. 4 år, kommer med op og leger i. Børnene er opdelt i hold og hvert enkelt barn kommer således i svømmehallen ca. én gang hver 3. uge. En fast aktivitet i Lilleborg gennem mange år, som vi prioriterer højt, da vi vurderer, at det har en kæmpe betydning for børnenes læring, trivsel og udvikling.

## Læring

Som nævnt tidligere er stuerne ikke aldersopdelt, da vi netop vurderer, at børnegrupper med blandede aldersgrupper er med til at skabe værdifuld social læring hos både de største og de mindste.

Vores indretning og atmosfære i Lilleborg forsøger vi at gøre så 'hjemlig' som mulig, da vi tror på, at børnene hurtigere udvikler sig og lærer, når de befinder sig i trygge og hyggelige rammer.

Ved alle vores daglige rutiner skaber vi læringsmiljøer for børnene, hvor det især er den sociale læring, der fremmes og understøttes. Det gælder rutiner som toiletbesøg og vaske hænder inden madpakketid, garderoben inden legepladstid, madpakketid - hvor der sidder ved faste pladser -, 'samling', 'legeaftaler' osv. Alt sammen rutiner der fremmer børnenes sociale læring såsom at lære at vente på tur, kunne rumme overgange og skift, blive robuste, selvhjulpne og udholdende osv. Den sociale læring foregår ligeledes i børnenes lege og aktiviteter, hvor læring som empati og det at kunne indgå i sociale relationer fremmes og hvor vi voksne (som tidligere beskrevet) iagttager, guider, støtter og kommer med idéer.

Det pædagogiske personale skaber også læringsmiljøer, hvor den mere formaliserede læring finder sted. Det gælder de voksenstyrede og planlagte aktiviteter, hvor der fx øves i at klippe med saks, hvor børnene motorisk bliver udfordret (gymnastikbane og fysiske lege i vores pavillon) eller hvor de øver sig i at tegne eller skrive, eller i at kunne kategorisere og benævne bestemte dyr og lignende.

I Lilleborg vægter vi oplevelser og ture ud af huset, da vi vurderer, at alsidige oplevelser og erfaringer i forskellige miljøer, er med til at fremme børnenes læring og forståelse af dem selv såvel som deres omgivelser. Hver stue er fast på tur ud af huset hver 3. uge, foruden at der indimellem tages på impulsive ture med mindre grupper børn. Der tages på ture til skov, strand, bibliotek, legeplads, havn, udstillinger m.m.

Årligt fremvises der to teaterforestillinger i Lilleborg, der som regel gælder for hele børnegruppen. Når børnene har fødselsdag, prioriteres det at komme på besøg, hvis familien ønsker at invitere barnets stue til fødselsdag. Dog ikke på fredage, da vi altid er i svømmehallen dér. Udover det har Lilleborg årlige traditioner for ture. Storegruppen er årligt på tur til Hundested for at se Sandskulpturer. Mellegruppen er fast på tur til Odsherred Dyrepark og minigruppens årlige tur går til Læse-Karen, hvor vi besøger hende om foråret, når hendes får har fået lam. Hele Lilleborg er årligt på tur til Nekselø, foruden en hel dag på shelterpladsen ved Anneberg (hvor der efterfølgende afholdes sommerfest med børnenes familier, når de henter børnene).

## Børnefællesskaber

I Lilleborg er vi opmærksomme på fællesskabets betydning for det enkelte barns udvikling, trivsel og læring. Det er i fællesskabet, at vi udvikler os som individer. Derfor er vi som pædagogisk personale med til at vurdere, hvilke fællesskaber der er givtige for det enkelte barn og vi tillader os således at præge etableringen af børnefællesskaberne til tider, når vi finder det nødvendigt.

Børnene præsenteres for to primære fællesskaber i deres børnehavetid: Børnefællesskabet på stuen, hvor der er blandede aldersgrupper og fællesskabet i deres 'tværgrupper', hvor børnene samles med børn fra samme årgang som dem selv én gang om ugen. Vi har tværgrupper fra september til maj.

I børnefællesskabet er det vigtigt, at børnene lærer at kunne sige til og fra. Både det at kunne sige JA til andre og det at kunne sige fra, være initiativrig og aktivt deltagende, samtidig med at være lyttende og rummelig, er væsentlige egenskaber at lære, men det kan være svært. Vi forsøger som pædagogisk personale, ved vores tilstedeværelse og nærvær, at støtte børnene i deres relationer og sociale interaktioner i børnefællesskaberne. Vi italesætter fx børnenes følelser samt deres forskelligheder, for at hjælpe børnene med at anerkende og acceptere dem selv og hinanden og deres styrker og svagheder.

Ved at prioritere ture ud af huset og fælles oplevelser, styrkes fællesskabet og sammenholdet i børnefællesskabet.

Når vi oplever børn i udsatte positioner, støtter vi som pædagogisk personale op om at fremme børnenes plads i børnefællesskabet. Vi forsøger ved ekstra positiv anerkendelse overfor det enkelte barn og ved at deltage i leg med barnet, at invitere andre børn med og derved skabe mulighed for nye og positive relationer for barnet.

### Pædagogisk læringsmiljø

I Lilleborg åbnes der på én stue, hvor der serveres morgenmad. Ved morgenbordet forsøges der at skabes en hyggelig og hjemlig stemning, hvor der spises rundt omkring bordet mens der hyggesnakkes. Vi tager os tid til børnene og er nærværende i vores samvær med dem. Nogle gange er børnene med til de huslige pligter, som at lægge vasketøj sammen, tømme opvaskemaskine og lignende.

Ca. kl.7.45 går vi ud på egne stuer. Tidspunktet er bevidst valgt, da vi har erfaring med, at mange børn bliver afleveret derefter, og vi forsøger således at skabe ro for alle børn i deres afleveringssituation.

På stuerne forsøger vi at skabe rum til både fordybelse og leg. Det pædagogiske personale mærker efter, hvilke behov der er hos de enkelte børn og hjælper til med at skabe rum eller plads til leg, sætte en leg eller aktivitet i gang, vinke og sige farvel til mor og far samt snakke med børnene eller læse en lille bog, hvis tiden vel at mærke er til det. Vi har i Lilleborg flere rum tilknyttet de enkelte stuer, der gør det muligt, at der både kan leges vildt og roligt.

Ved 10-tiden åbnes der legeplads for de mindste (sovebørnene), så de får mulighed for at komme ud i frisk luft og et nyt læringsmiljø opstår, da de her både mødes med jævnaldrende fra de andre stuer samt får andre muligheder for leg i det store uderum. Når de mindste går på legepladsen, får de større børn mere plads inde, hvor der enten sættes voksenstyrede aktiviteter i gang eller hvor den frie leg får ro og plads, med støttende voksne omkring. Ved voksenstyrede aktiviteter bruges læreplanstemaerne som inspiration.

Ved 11.15-tiden holdes der 'samling' på alle stuer. Samlingen varierer fra snak, spontane aktiviteter, voksenstyrede aktiviteter osv. Mens der holdes samling, dækker to børn bord sammen med en voksen, der hjælper børnene med at tælle tallerkner, dække bord og gøre klar. Når bordene er dækket og samingen er færdig, kalder de to 'borddækkere' de andre børn op. Borddækkerne har tjansen én hel uge i træk. Både børn og voksne sidder ved faste pladser når der spises. Madsituationen er et læringsmiljø, hvor det pædagogiske personale er meget opmærksomme på den læring og dannelse, der er omkring et pædagogisk måltid: Der sludres ved de enkelte borde, man sidder pænt, spiser pænt, spørger høfligt osv. Pladserne bliver ændret efter noget tid og pladserne bliver altid bestemt ud fra en pædagogisk hensigt eller hensyn til de enkelte børn eller børnefællesskabet.

Efter madpakketid går alle på legepladsen og sovebørnene puttes. Det er den samme medhjælper, der altid putter og tager sovebørnene op, så rutinen omkring 'putning' så vidt muligt altid er ens. I garderoben, når der tages overtøj på, er der altid en voksen tilstede. Der opfordres til selvhjulpethed, guides, de store hjælper de små og der sludres.

På legepladsen er der fri leg og vi sørger for at sætte forskellige aktiviteter i gang, alt afhængig af børnenes interesser, behov, vejret og stemning.

Ca.kl.14 går alle ind på deres egne stuer og der serveres et eftermiddagsmåltid: også kaldet 'frugt'. Til 'frugt' må børnene selv vælge hvor de vil sidde ved bordet. Typisk læses der en lille historie under eller efter måltidet, ligesom der laves 'legeaftaler'.

Efterfølgende leges der på stuerne eller udenfor og sidst på eftermiddagen er kun én stue åben, hvor de sidste børn samles.

Vi vægter at tilbyde børnene forskellige læringsmiljøer udenfor de vante rammer, som ture ud af huset: mødet med natur, kultur, lokalsamfundet, fødselsdage i hjemmet m.m.

Stuerne er som tidligere nævnt fordelt med blandede aldersgrupper. Ligeledes er der både pædagoger og medhjælper på alle stuer. På vores 'tværsdage' blandes personalet med en fast voksen fra hver stue i hver gruppe og børnene sættes sammen med børn fra samme årgang som dem selv.

Personalet skemalægges sådan, at alle så vidt muligt har blandede vagter og derfor både åbner og lukker. Dette er et bevidst valg, så alt det pædagogiske personale har mulighed for at møde forældre og have tid sammen med børnene på forskellige tidspunkter af dagen. Der afholdes stuemøde for hver stue hver anden uge og personale møder ca. hver 3. uge. Her reflekteres der over pædagogisk praksis, der planlægges og der evalueres samt udarbejdes ugeplaner for hver stue. Udover det afholdes der årligt en stupepædagogisk dag, hvor stuerne hver især får en hel dag til pædagogisk planlægning og dybere gennemgang af stuens børn.

I huset byder vi udefrakommende velkomne som bl.a. yogainstruktør, 'Læse-Karen', teater- og musikfolk, naturvejledere osv. for at tilbyde børnene andre læringsmiljøer i deres kendte omgivelser.

Som personale søger vi at være åbne, nærværende, spontane og omsorgsfulde. Vi stræber efter at være tæt på børnene, så vi er på sidelinjen i forhold til at støtte børnene i læringsmiljøet. Vi er både iagttagere, igangsættere og vejledende, samt fastholdende i forhold til de daglige rutiner. Vi forsøger at tage børnenes perspektiv og giver dem mulighed for at være medbestemmende, hvor det giver mening.

## Forældresamarbejde

Inden start i børnehaven, får forældrene udleveret skriftligt materiale, hvor vi informerer om børnehavens daglige gang og en lille folder, hvor vi har beskrevet et forslag til indkøring. Vi vægter at forældre er trygge, når børnene starter. Inden barnet starter, sender vi et lille velkomstkort til det enkelte barn, hvor barnet og forældrene bliver budt velkommen.

Vi holder forældresamtaler, når børnene har gået i børnehaven i 3-6 mdr. og når børnene skal starte i skole. Løbende er vi i dialog med forældrene omkring alle de ting, der rører sig omkring barnet og det der vedrører barnets trivsel, udvikling og læring. Fx hvad vi har fokus på i børnehaven og vi lytter ligeledes til forældrene, om hvad der rører sig hjemme og råder og vejleder, hvis forældrene har behov for det. Ved behov tilbyder vi samtaler udover de to allerede planlagte.

Vi skriver dagligt på stuerne whiteboard, hvad der er sket i løbet af dagen. Vi laver ugeplaner, som både ligger tilgængeligt på vores hjemmeside og på vores fysiske opslagstavler.



Ved vores valg af stueopdeling, får forældrene (ligesom børnene) faste voksne gennem hele børnehavetiden, hvilket vores erfaring siger os, giver forældrene tryghed.

Lilleborg er privat og derfor er bestyrelsen de ansattes arbejdsgivere. Dette giver ligeledes et tæt samarbejde med forældrene.

Lilleborg har også en støtteforening, der søger midler til læringsredskaber og lignende, og kommer med forslag til indkøb, ture og lignende, som fremmer børnenes læring eller trivsel.

Støtteforeningen sørger ligeledes for at arrangere påskefest og julefest i samarbejde med Lilleborg, som er arrangementer, der giver mulighed for at styrke forældrenes og børnenes relationer på tværs.

Vi holder udstillinger engang imellem, når der har været forskellige forløb, hvor forældrene får præsenteret processen (den læring der har fundet sted) og samtidig ser de færdige produkter. Dette giver samtidig anledning til at forældrene mødes og kommer hinanden ved.

Vi giver plads til garderober snakke, hvor der både fortælles om sjove, søde eller udfordrende oplevelser med barnet fra dagen igennem, der fortæller forældrene om børnenes udvikling, trivsel eller læring. Vi råder og vejleder, når vi oplever, at der er udfordringer, der kan arbejdes med. Eller opfordrer forældre til fx fritidsaktiviteter for børnene, der kunne gavne barnets udvikling, læring (fx motorik) eller trivsel (fx styrke relationer børn imellem).

Vi holder fælles forældremøde en gang om året i forbindelse med valgaften (valg til bestyrelse) foruden at hver stue holder deres eget forældremøde én gang årligt, for stuens forældre.

### Børn i udsatte situationer

Vi forsøger at skabe små miljøer, hvor de børn, der har behov for fx ro, kan trække sig. På vores stuemøder (og personalemøder) gennemgår vi de enkelte børn og laver planer for, hvordan vi vil fremme deres evt. udfordringer, hvad end det er socialt, sprogligt eller andet. På personalemøder sparrer vi og superviserer hinanden. Foruden det, har vi psykolog tilknyttet huset, som vi stuevis skiftes til, anonymt at vende de børn, som vi har brug for at få supervision på/til.

Som tidligere beskrevet, tror vi på, at ALLE børn kan og alle tilbydes således de samme muligheder, men med udgangspunkt i det enkelte barns behov, kompetencer og eventuelle udfordringer.

De børn, vi oplever være udsatte, sørger vi for at give ekstra opmærksomhed. Det kan være i form af mere voksenkontakt, fysisk omsorg mv. Forældre til udsatte børn, sørger vi ligeledes for at give ekstra opmærksomhed. Spørge ind, guide, råde og vejlede.

Vi forsøger at inkludere alle, men til en vis grænse. Ved meget udsatte og udfordrede børn, hvor vi ikke kan udvikle og se fremskridt, besluttet det i fællesskab med forældre og PPR, om et andet tilbud er mere relevant.

## Sammenhænge (overgang til skolen)

Fra september til maj har vi 'tværsdag' hver onsdag. Her arbejdes der i aldersopdelte grupper, hvor de kommende skolebørn samles og der skabes et skoleunderstøttende læringsmiljø. Både på stuerne og i 'tværsgruppen' arbejdes der med børnenes selvstændighed; at de kan fordybe sig og være vedholdende, tage hensyn til andre osv. De kommende skolebørn præsenteres også for skolerelaterede opgaver, for at skabe nysgerrighed omkring det.

Vi har samarbejde både med Vig skole og Asmindrup friskole, hvor størstedelen af vores børn skal gå efter deres tid i Lilleborg. Fra Vig skole kommer en af de kommende voksne ned på besøg i Lilleborg og laver et dialogisk-lærings-forløb med alle de kommende skolebørn, inden skolestart.

Vi sørger for at tage på besøg på Vig skole og deres legeplads løbende, så børnene får et kendskab til skolen gennem deres børnehavetid. Vi bruger ligeledes svømmehal og bibliotek, der ligger i forbindelse med Vig skole.

Når børnene er startet på Vig skole, kommer de med deres klasse på besøg i Lilleborg efter ca. en måneds tid.

Vi har overleveringsmøder med de forskellige skoler. I Lilleborg udfylder vi et profilark på hvert enkelt barn, som forældrene godkender, og som skolerne får udleveret ved overleveringsmødet.

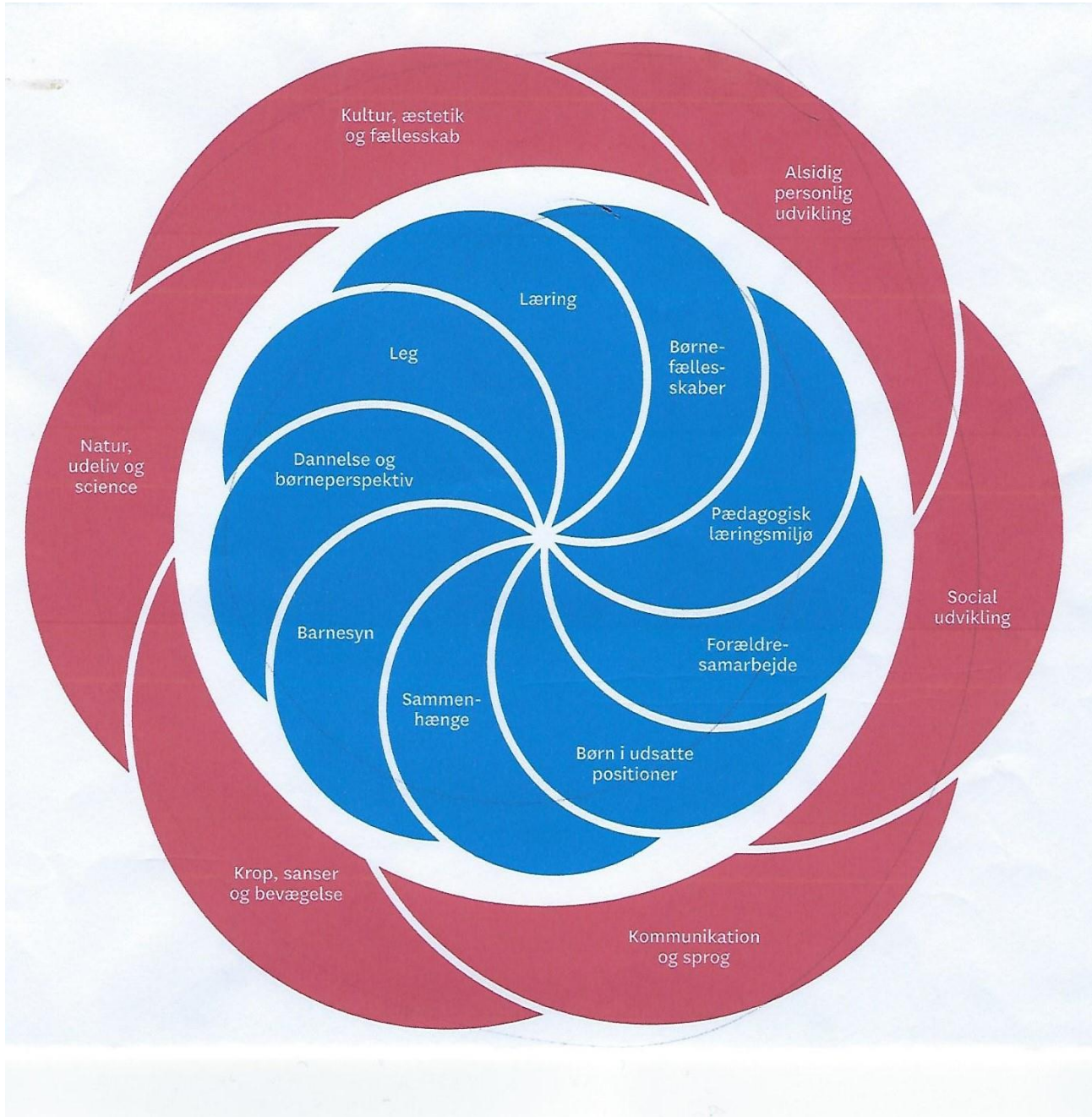
I forbindelse med skolemøder for kommende skolebørn og forældre, har vi haft personale repræsenteret, for at skabe overgang og tryghed for både børn og forældre.

Der bliver årligt holdt et evalueringsmøde med Vig skole, hvor der drøftes, hvad der fungerer godt og hvilke nye tiltag, der evt. kunne være relevante.

Vi tager gladeligt imod invitationer fra skolerne omkring os. Vi har fx årligt deltaget i Asmindrup skoles børnedyreskue og besøgsdag for kommende skolebørn.

I forhold til den kommunale og private dagpleje, samarbejder vi ligeledes her i forbindelse med overgange fra dagpleje til børnehave. De enkelte dagplejere kommer på besøg i forbindelse med, at de har dagplejebørn, der snart skal starte hos os. Når der er børn med særlige behov eller børn i særligt udsatte positioner, holder vi overleveringsmøder inden børnehavestart, hvor forældre, dagplejer, dagplejepædagog og evt. psykolog deltager.

## Sammenhæng mellem det pædagogiske grundlag og de seks læreplanstemaer



1

<sup>1</sup> Figuren er lånt fra [https://emu.dk/sites/default/files/2019-03/7044%20EVA%20SPL%20Publikation\\_web\\_1.pdf](https://emu.dk/sites/default/files/2019-03/7044%20EVA%20SPL%20Publikation_web_1.pdf)

# Læreplanstemaerne

Vi har valgt at indlede hvert læreplanstema med de to brede pædagogiske læringsmål<sup>2</sup>, hvorefter vi beskriver det læringsmiljø, vi tilstræber, samt vores mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.



---

Som er beskrevet i "Bekendtgørelse om pædagogiske læringsmål og indhold i seks læreplanstemaer" (retsinformation.dk)

## Læreplanstema nr. 1: Alsidig personlig udvikling

1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn, social og kulturel baggrund.

2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

### Vi tilstræber et læringsmiljø hvor:

- Det pædagogiske personale roser og anerkender positiv adfærd og tiltag.
- Det pædagogiske personale er åbne og imødekommende over for barnet og dets familie.
- Det pædagogiske personale er nærværende, lyttende og omsorgsfulde i samspillet med børnene.
- Det pædagogiske personale opmuntrer børnene til at være selvhjulpne.
- Det pædagogiske personale støtter børnene i at indgå i relationer og lege med andre børn.
- Det pædagogiske personale styrker børnenes nysgerrighed, tankevirksomhed og refleksion.
- Det pædagogiske personale lærer børnene om forskellige følelser og deres egne grænser, blandt andet ved at hjælpe børnene med konfliktløsning, fælles snakke i børnegrupperne, til 'samlinger' og ved brug af 'Fri for mobberi' - materialet.
- Det pædagogiske personale støtter børnene i, at det er ok at sige fra eller til.
- Det pædagogiske personale giver børnene opgaver de magter og støtter dem i egne initiativer samt udfordrer og opfordrer børnene i udviklingspotentielle situationer.
- Det pædagogiske personale lytter, og følger op, på det som børnene fortæller og respekterer børnenes kreative produktioner/tiltag. Eksempelvis ved at udstille og indramme deres malerier.
- Det pædagogiske personale pjatter og laver sjov. Deler børnenes humor.
- Det pædagogiske personale er opmærksom på børnenes stærke, og mindre stærke, sider.
- Det pædagogiske personale opfordrer børnene til at reflektere, ved at stille dem spørgsmål og interviewe dem i forbindelse med aktiviteter, egne og fælles oplevelser, gøremål, i lege osv.
- Det pædagogiske personale viser børnene forståelse og rummelighed over for forskellige følelser og lærer dem at kanalisere deres følelser ud på en hensigtsmæssig måde.
- Det pædagogiske personale er synlige voksne. Giver forklaringer og fortæller om egne oplevelser.

Vores mål for sammenhængen mellem vores læringsmiljø og børnenes læring:

- At børnene anerkender og respekterer sine omgivelser.
- At børnene får styrket deres selvværd.
- At børnene lærer at være høflige og respekterer hinanden.
- At skabe glæde og humor hos børnene.
- At styrke børnenes adfærd i konstruktiv retning.
- At børnene oplever succes og har det sjovt.
- At børnene føler sig genkendt, husket, anerkendt og værdsat af andre.
- At børnene får en bevidsthed om sine styrker / svagheder.
- At børnene oplever, at de er stærke og alsidige mennesker, der selv tager initiativ.
- At børnene oplever overskud, lyst og rummelighed til at indgå i nye fællesskaber.
- At børnene føler og oplever at de med tiden magter nye, flere og andre opgaver.
- At børnene er trygge.

## Læreplanstema nr. 2: Social udvikling

1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.

2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

### Vi tilstræber et læringsmiljø hvor:

- Det pædagogiske personale tager hensyn til det enkelte barn og guider børnene til, indbyrdes ligeledes at gøre det samme.
- Det pædagogiske personale skaber plads til uforstyrret leg og opgaveløsning.
- Det pædagogiske personale lærer børnene, at vi er forskellige og at forskellighed kan være værdifuldt og en styrke for fællesskabet.
- Det pædagogiske personale skaber plads og skaber rammer for børnenes frie leg, indleder og understøtter lege eller aktiviteter blandt børnene, planlægger og afvikler pædagogiske aktiviteter, samt holder samlinger, tager på ture og spiller spil med børnene.
- Det pædagogiske personale lader de større børn hjælpe de mindre.
- Det pædagogiske personale hjælper med konfliktløsning og guider børnene i deres sociale samspil, blandt andet i forhold til "de sociale spilleregler".
- Det pædagogiske personale inddrager børnene i fælles daglige gøremål, såsom borddækning, oprydning og fx havearbejde.
- Det pædagogiske personale udviser omsorg for børnene i form af trøst, knus og kram.
- Det pædagogiske personale støtter børnene i at skabe kammeratlige relationer på tværs af alder, køn og baggrund.

### Vores mål for sammenhængen mellem vores læringsmiljø og børnenes læring:

- At børnene anerkendes og respekteres for dem, de er og det den enkelte kan.
- At børnene udvikler sociale kompetencer og opnår færdigheder i at indgå i sociale relationer med andre børn.
- At børnene skaber tryghed, relationer og venskaber til voksne og andre børn, uanset alder, køn eller baggrund.
- At børnene oplever rum / rammer for medindflydelse.
- At børnene opmuntres og oplever lyst til aktivt at deltage i fællesskabet.

- At børnene lærer at respektere og anerkende andre, uanset alder, køn og baggrund.
- At børnene får en forståelse af sig selv i forhold til andre.
- At børnene lærer de uskrevne regler for, hvordan man gebærder sig i et fællesskab.
- At børnene får erfaringer med det at indgå i et fællesskab og oplever inspiration fra andre.
- At børnene lærer, at der skal være plads til alle og at de lærer at tage hensyn til andre.
- At børnene lærer at tilsidesætte eller udsætte egne behov.
- At børnene lærer at udvise omsorg og være empatiske.



### Læreplanstema nr. 3: Kommunikation og sprog

1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.

2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

#### Vi tilstræber et læringsmiljø hvor:

- Det pædagogiske personale samtaler med børnene. Lytter til det enkelte barn. Giver ro, tid og afbryder ikke, hvis barnet vil fortælle noget. Aflæser børnene og hjælper dem med at forstå og tolke mimik og kropssprog.
- Det pædagogiske personale arbejder med sprog- og begrebsindlæring sammen med børnene bl.a. via bøger, spil, gruppe-leg, bevægelse, sang og musik.
- Det pædagogiske personale giver børnene lov og plads til at udtrykke følelser og meninger, ved at møde dem på en anerkendende måde.
- Det pædagogiske personale gør brug af interview af børnene, ved at spørge ind til deres synspunkter og meninger om stort og småt.
- Det pædagogiske personale støtter barnets sproglige udvikling ved at skabe plads og ro omkring barnet, bl.a. via opdeling i mindre grupper.
- Det pædagogiske personale præsenterer børnene for dialogisk læsning, oplæsning og fortælling. (Udover det har vi en sød pensioneret pædagog, der ugentligt kommer og har højtlesning med en lille gruppe børn. Børnegruppen varierer fra gang til gang, så alle får mulighed for tilbuddet).
- Det pædagogiske personale sørger for at børnene har adgang til bøger og opfordrer dem til at læse i dem, både alene, i mindre børnegrupper og med voksne.
- Det pædagogiske personale besøger byens og kommunens andre biblioteker sammen med børnene, både stuevis og i aldersopdelte grupper.
- Det pædagogiske personale organiserer og improviserer sprogudviklende lege for og sammen med børnene. Fx rim og remser, vrøvlevers, huskelege eller fælles 'fortælle-tegninger'.
- Det pædagogiske personale præsenterer børnene for tal, tegn, farver, former, symboler og bogstaver.
- Det pædagogiske personale hjælper og støtter børnene til at gøre brug af en "god tone", blandt andet ved at være rollemodeller for en ordentlig måde at bruge sproget på og ved at omtale og tiltale andre på en pæn og respektfuld måde.

Vores mål for sammenhængen mellem vores læringsmiljø og børnenes læring:

- At børnene lærer at indgå i dialog.
- At børnene via livet i børnehaven udvikler deres sprog / sprogforståelse og kommunikative færdigheder.
- At give børnene rum til meningsfulde samtaler med voksne.
- At fremme interessen og nysgerrigheden i forhold til farver, former, symboler, bogstaver, ord og tal samt at børnene så småt begynder at kunne genkende tal / bogstaver.
- At børnene oplever glæde og sjov ved at lege med sproget.
- At børnene via deres sproglige udvikling styrker deres sociale og personlige kompetence.
- At børnene udvider deres videns horisont.
- At børnene får udviklet forståelsen af sig selv og andre.
- At børnene via sproget lærer at udtrykke deres følelser og at løse konflikter, som de kan tage med sig i deres sociale interaktioner med andre.
- At børnene oplever mulighed for medindflydelse på beslutninger og planlægning af lege og aktiviteter.
- At børnene oplever forståelse og anerkendelse fra nærværende voksne og derved mulighed for (og lyst til) at udtrykke følelser, meninger og tanker.

## Læreplanstema nr. 4: Krop, sanser og bevægelse

1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.

2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

### Vi tilstræber et læringsmiljø hvor:

- Det pædagogiske personale skaber plads og mulighed for udfordrende rammer; puserum indenfor og plads til balance, snurre rundt og store fysiske bevægelser på legepladsen.
- Det pædagogiske personale indtænker tid til at klatre, rulle og kravle når vi er på ture i skov og parker.
- Stuerne og de aldersopdelte grupper tager på ture til andre "legepladser" med nye/andre udfordringer.
- Det pædagogiske personale præsenterer børnene for rytmik, sanglege, dans, yoga og gymnastik. (Blandt andet har vi et fantastisk samarbejde med en yogainstruktør, der kommer og har månedlige yogaforløb med vores børnegrupper på skift).
- Børnene får mulighed for at eksperimentere kropsligt med vand; Det pædagogiske personale tager ugentligt en mindre gruppe børn i svømmehallen på skift, tager på ture til stranden om sommeren, giver børnene fodbad og sørger for, at der i perioder er adgang til vand i forbindelse med lege på legepladsen.
- Det pædagogiske personale inddrager børnene i hverdagens praktiske opgaver, hvor de både får kendskab til finmotoriske sysler som at klippe, skære, skrælle osv., og med større fysiske udfoldelser som at feje, bære, skubbe, skovle osv.
- Det pædagogiske personale giver børnene tid og plads til at prøve sig selv af i hverdagen.
- Det pædagogiske personale planlægger og gennemføre kropslige og fysiske aktiviteter og lege for børnene i vores pavillon. Blandt andet sanglege, redskabsbaner, grundlege foruden massage og afslapningsøvelser.
- Det pædagogiske personale lærer børnene om kroppen og kropsdele.
- Det pædagogiske personale taler med børnene om sanser og præsenterer lege samt aktiviteter, der udfordrer disse.
- Lilleborg har en årlig bevægelsesuge, hvor det pædagogiske personale har særlig fokus på bevægelse og på børnenes egen kropsfornemmelse.

Vores mål for sammenhængen mellem vores læringsmiljø og børnenes læring:

- At barnet lærer at beherske sin krop og kende dens muligheder og begrænsninger.
- At barnet bliver kropsbevidst.
- At udvikle barnets orienteringsevne / koordinationsevne.
- At styrke barnets indlæringsevne og koncentration.
- At gøre barnet selvhjulpen i forhold til alder.
- At børnene får en forståelse for egne evner i forhold til egen krop.
- At børnene oplever glæde og stolthed ved at kunne/ kunne selv.
- At give barnet gå-på-mod.
- At børnene via bevægelse og kropslige aktiviteter styrker sammenholdet og fællesskabet, på tværs af alder, køn og baggrund.

## Læreplanstema nr. 5: Natur, udeliv og science

1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.

2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

### Vi tilstræber et læringsmiljø hvor:

- Det pædagogiske personale sørger for at alle børn kommer ud og trækker frisk luft og oplever de skiftende vejrforhold dagligt.
- Det pædagogiske personale sørger for at bålaktiviteter er en naturlig del af Lilleborgs tilbud.
- Det pædagogiske personale tager børnene på varierende ture i lokalområdet. Der arrangeres blandt andet ture til skov, til strand, til havne, vandløb og besøg i dyreparker, på gårde o.l.
- Det pædagogiske personale er i fællesskab med børnene nysgerrige på naturen og undersøger samt indsamler naturmaterialer, som fx videre bruges til forskellige kreative ting.
- Lilleborg sørger for særligt tilrettelagte ture i samarbejde med Geopark Odsherreds naturvejledere, hvor der studeres dyrespor, fanges og dissekeres fisk, ses pelset ræve o.l. Vi har blandt en årlig heldagstur til shelterpladsen ved Anneberg.
- Det pædagogiske personale inddrager børnene i at så, plante og passe blomster samt krydderurter.
- Lilleborg samarbejder med afdeling Egebjerg skole, hvor vi blandt andet låner deres udeskolemiljø i et par uger om året.
- Det pædagogiske personale låner i fællesskab med børnene relevant litteratur på biblioteket og søger viden på nettet.
- Personalet sætter ord på handlinger vi foretager os i naturen.
- Vi deltager i den årlige og landsdækkende indsamling af skrald.

### Vores mål for sammenhængen mellem vores læringsmiljø og børnenes læring:

- At give børnene kendskab til og erfaringer med naturen.
- At introducere børnene for naturlige processer, hvor de kan deltage aktivt.
- At lære børnene at passe på naturen.

- At give børnene erfaringer med vand, ild, jord og luft.
- At lade børnene opbygge relationer til planter og dyr.
- At skærpe børnenes nysgerrighed og at barnet lærer at søge oplysninger i bøger og på nettet om fx materialer eller dyr indsamlet i naturen, set i mikroskop eller forstørrelsesglas o.l.
- At børnene ved at færdes i naturen, bliver opmærksom på alle sine sanser.
- At børnene lærer at klæde sig på efter forholdene og forstå årstidernes og naturens luner.
- At børnene lærer om dyr og planter og tage vare på disse.
- At børnene lærer om vind og vejrforhold, om ild og vand.
- At børnene lærer at færdes i naturen og det offentlige rum. At passe på dem selv, både i naturen, trafikken, samt bruge deres sunde fornuft.
- At børnene får oplevelser med at eksperimentere med vand, mudder, sand, jord.
- At børnene får udviklet sin fantasi, ved at bruge de materialer der er lige ved hånden og tillægger dem de egenskaber, som de har brug for i legen.
- At børnene oplever at naturen ændrer sig og får kendskab til årstiderne.
- At børnene lærer at fordybe sig - i naturen er der mere plads til uforstyrret leg.
- At børnene lærer at forholde sig til uventede hændelser, at gøre sig erfaringer og forudsigelser.
- At børnene tilegner sig viden og erfaringer med geografiske begreber som f. eks by, land, bakker, dale, sten og jord

## Læreplanstema nr. 6: Kultur, æstetik og fællesskab

1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.

2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

### Vi tilstræber et læringsmiljø hvor:

- Det pædagogiske personale vægter og markerer højtider, såsom jul, påske, fastelavn, halloween, samt egne traditioner som bedsteforældredag, hestevognstur for de store børn, naturdag efterfulgt af sommerfest for børnenes familier osv.
- Lilleborg deltager i den lokale folkekirkes årlige julegudstjeneste for byens børnehaver.
- Det pædagogiske personale taler med børnene om egne og andres kulturer og traditioner. Er i fællesskab med børnene nysgerrige og undersøgende.
- Børnene altid har adgang til at tegne, male og klippe-klister.
- Lilleborg tilbyder beskæftigelsesmaterialer af varieret og god kvalitet.
- Lilleborg tilbyder mulighed for leg med ler/modellervoks, puslespil og byggeklodser af forskellig slags.
- Det pædagogiske personale giver børnene mulighed for og lov til at lave gaver til familien og andre nære venner.
- Lilleborg sørger for ture til kunststillinger, til koncerter, besøg på museer. Børnene ser teaterforestillinger og medvirker selv i løbet af deres børnehavetid i dramatiseringer af kendte historier og/eller cirkusforestillinger i samarbejde med det pædagogiske personale.
- Lilleborg Inviterer professionelle skuespillere, musikere, klovne o.l. på besøg.
- Det pædagogiske personale afvikler temauger med børnene over udvalgte emner.
- Det pædagogiske personale indrammer børnenes værker, hænger dem op og fremviser dem såvel på stuen som på særlige "udstillinger" for forældre, bedsteforældre og andre.

### Vores mål for sammenhængen mellem vores læringsmiljø og børnenes læring:

- Vi tror på, at når børnene tegner eller former noget, udtrykker de deres tanker og følelser, og lærer således at reflektere over tilværelsen.
- At børnene bliver nysgerrige og åbne overfor andre kulturelle baggrunde, normer og værdier.

- At børnene oplever glæde og genkendelighed ved faste traditioner og højtider.
- At børnene lærer at skabe, konstruere og derved udvikler et større selvværd.
- At børnene udvikler sans for former og farver.
- At børnene lærer at gå i detaljer og bliver bedre til at tænke og huske i billeder.
- At børnenes fantasi og individualisme styrkes.
- At børnene lærer at kende forskel på begreber som foran / bagved, oppe / nede og ude / inde.
- At børnene opnår en bevidsthed for deres omverden.
- At børnene lærer at koncentrere sig, at lytte efter og se på.
- At børnene bliver stimuleret og udvikler nysgerrighed.
- At børnene lærer at færdes og benytte det offentlige rum.
- At børnene oplever at blive taget alvorligt og respekteret.
- At børnene oplever glæde ved at give.



# Evaluering

I Lilleborg har vi skabt en skabelon for vores løbende evaluering af vores pædagogiske arbejde i hverdagen. Den præsenteres på de næste sider.

Første eksempel er med beskrivelse af, hvordan skabelonen skal udfyldes. Andet eksempel er tomt. Det pædagogiske personale i hele huset udfylder løbende skabeloner i forbindelse med forskellige pædagogiske forløb. De udfyldte skabeloner med tilhørende dokumentation, arkiveres på kontoret i en fælles evalueringsmappe.

Evaluering af den pædagogiske læreplan foregår på personalemøder og bestyrelsesmøder ca. hvert andet år. Evalueringen offentliggøres på vores hjemmeside.



Periode:	Emne:
<p><b>Fokuspunkt</b></p> <p>Med udgangspunkt i emnet, udvælges en eller flere dele af <b>læreplanstemaerne</b> og/eller dele fra <b>det fælles pædagogiske grundlag</b>, der understøtter det pædagogiske mål for arbejdet med emnet.</p> <p>Dette for at skabe fokus på den ønskede læring, udvikling og/eller trivsel.</p>	<p><b>Læreplanstemaerne</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1 Alsidig personlig udvikling</li> <li>2 Social udvikling</li> <li>3 Kommunikation og sprog</li> <li>4 Krop, sanser og bevægelse</li> <li>5 Natur, udeliv og science</li> <li>6 Kultur, æstetik og fællesskab</li> </ol> <p><b>Det fælles pædagogiske grundlag</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1 Barnesyn</li> <li>2 Dannelse og børneperspektiv</li> <li>3 Leg</li> <li>4 Læring</li> <li>5 Børnefællesskaber</li> <li>6 Pædagogisk læringsmiljø</li> <li>7 Forældresamarbejde</li> <li>8 Børn i udsatte positioner</li> <li>9 Sammenhænge (overgang til skolen)</li> </ol>

<h2>Læringsmiljø</h2> <p>Hvordan ønsker vi at arbejde med vores emne? Hvilke læringsmiljøer ønsker vi at skabe?</p> <p>Undervejs produceres den pædagogiske dokumentation:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Fotos</li> <li>- Beskrivelser af forløb/processer</li> <li>- Børneinterviews</li> <li>- Andet</li> </ul> <p>Dokumentationen skal vise et udsnit af den pædagogiske praksis</p>	<h2>Læringsmiljøer</h2> <ol style="list-style-type: none"> <li>1 Rutiner</li> <li>2 Aktiviteter</li> <li>3 Rammer for leg</li> </ol>		
<h2>Evaluering</h2> <p>Foregår med udgangspunkt i den pædagogiske dokumentation.</p> <p>Evalueringen foregår både stuevis og fælles på personalemøder, alt efter om der er blevet arbejdet stuevis med et emne eller i hele huset.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Opnåede vi den ønskede læring, udvikling eller trivsel?</li> <li>- Hvad fungerede godt og/eller skidt?</li> <li>- Hvad skal vi være opmærksomme på en anden gang?</li> <li>- Hvordan tog vi højde for de udsatte børn?</li> <li>- På hvilken måde inddrog vi og samarbejdede vi med forældrene og lokalsamfundet?</li> <li>- Andet...</li> </ul> <h3>Kvalitetsligning</h3> <table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td data-bbox="571 1518 975 1998"> <h4><u>Strukturelle parametre</u></h4> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Fysiske rammer</li> <li>- Normering og drift</li> <li>- Valg af og placering af inventar, redskaber, legetøj mm.</li> <li>- Organisering og brug af personalets kompetencer</li> </ul> </td> <td data-bbox="1013 1518 1417 1998"> <h4><u>Proces elementer</u></h4> <p>Det empatiske og relationelle samspil mellem:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Børnene indbyrdes</li> <li>- Personale/børn</li> <li>- Personale/forældre</li> <li>- Personalet indbyrdes</li> </ul> </td> </tr> </table>	<h4><u>Strukturelle parametre</u></h4> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Fysiske rammer</li> <li>- Normering og drift</li> <li>- Valg af og placering af inventar, redskaber, legetøj mm.</li> <li>- Organisering og brug af personalets kompetencer</li> </ul>	<h4><u>Proces elementer</u></h4> <p>Det empatiske og relationelle samspil mellem:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Børnene indbyrdes</li> <li>- Personale/børn</li> <li>- Personale/forældre</li> <li>- Personalet indbyrdes</li> </ul>
<h4><u>Strukturelle parametre</u></h4> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Fysiske rammer</li> <li>- Normering og drift</li> <li>- Valg af og placering af inventar, redskaber, legetøj mm.</li> <li>- Organisering og brug af personalets kompetencer</li> </ul>	<h4><u>Proces elementer</u></h4> <p>Det empatiske og relationelle samspil mellem:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Børnene indbyrdes</li> <li>- Personale/børn</li> <li>- Personale/forældre</li> <li>- Personalet indbyrdes</li> </ul>		

Periode:	Emne:
<p><b>Fokuspunkt</b></p> <p>Med udgangspunkt i emnet, udvælges en eller flere dele af læreplanstemaerne og/eller dele fra det fælles pædagogiske grundlag, der understøtter det pædagogiske mål for arbejdet med emnet.</p> <p>Dette for at skabe fokus på den ønskede læring, udvikling og/eller trivsel.</p>	<p>Læreplanstemaerne</p> <p>Det fælles pædagogiske grundlag</p>

## Læringsmiljø

Hvordan ønsker vi at arbejde med vores emne?

Hvilke læringsmiljøer ønsker vi at skabe?

Undervejs produceres den pædagogiske dokumentation:

- Fotos
- Beskrivelser af forløb/processer
- Børneinterviews
- Andet

Dokumentationen skal vise et udsnit af den pædagogiske praksis

## Læringsmiljøer

1 Rutiner

2 Aktiviteter

3 Rammer for leg

## **Evaluering**

Foregår med udgangspunkt i den pædagogiske dokumentation.

Evalueringen foregår både stuevis og fælles på personalemøder, alt efter om der er blevet arbejdet stuevis med et emne eller i hele huset.

Husk kvalitetsligningen.